

Resilienssi & oppiminen vahvistavat kokonaisturvallisuutta

Maanpuolustuskorkeakoulun johtaman Resilienssi ja oppiminen -osahankkeen puitteissa tehty tutkimus korostaa kokonaisturvallisuuden monialaista luonnetta sekä yhteistyön ja oppimisen merkitystä yhteiskunnan resilienssin vahvistamisessa.

RESILIENSSI YHTEISKEHITTÄMISEN JA OPPIMISEN AJURINA

Winland-hankkeen puitteissa tehtiin resilienssiin liittyvää tutkimusta useamman osahankkeen yhteistyönä, ja tutkimusta täydennettiin toimijoita yhteen tuovilla resilienssinseminaareilla. Hankkeen aikana MPKK:ssa myös toteutettiin uusi kriittisen infrastruktuurin resilienssin yhteiskehittämiseen keskittyvä täydennyskoulutuskurssi, jonka monitieinen osallistujajoukko pohti resilienssiä erityisesti huoltvarmuuden ja kriittisen infrastruktuurin näkökulmista.

Tutkimuksemme korostaa resilienssin monitahoista luonnetta sekä yhteiskehittämisen ja oppimisen merkitystä resilienssin muodostumisessa. Koska resilienssi voidaan hahmottaa eri tavoin, on tärkeää että sen saavuttamisesta keskustellaan yhdessä ja oppimiseskeisessä. Samalla resilienssi voi eri toimijoita yhteentuovana käsitteenä edistää yhteiskunnan toimivuudelle kriittistä sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden vuorovaikutusta. Parhaimmillaan resilienssiajattelu auttaa siis hahmottamaan turvallisuutta tulevaisuusorientoituneesti ja systemisesti.

KRIITTINEN INFRASTRUKTUURI JAETUN TOIMINNAN KOHTEENA

MPKK:n johtamassa osahankkeessa resilienssiä tarkasteltiin yhtäältä teknisiä järjestelmiä ylläpitävänä systeemisnä ominaisuutena (esim. Pirinen ym. 2017) ja toisaalta eri toimijoita yhteentuovana, yhteiskehittämiseen ja oppimiseen kannustavana käsitteenä. Näissä molemmissa tärkeää on kulttuurihistoriallisen toiminnan teorian (CHAT) korostama jaettu toiminnan kohde, joka tuo eri toimijat yhteen ja muokkaa samalla sekä toimijoiden omaa toimintaa että heidän yhteistyötään.

Resilienssin kannalta kriittinen infrastruktuuri muodostaa keskeisen jaetun toiminnan kohteen kokonaisturvallisuuden kentässä, ohessa esitetyn kuvan (Keskinen ym. 2017) tapaan. Kriittinen infrastruktuuri on siis kriittistä kahdellakin tapaa: se mahdollistaa yhteiskunnan toimintakyvyn ja toisaalta se toimii eri turvallisuustoimijoita yhteentuovana käsitteenä.

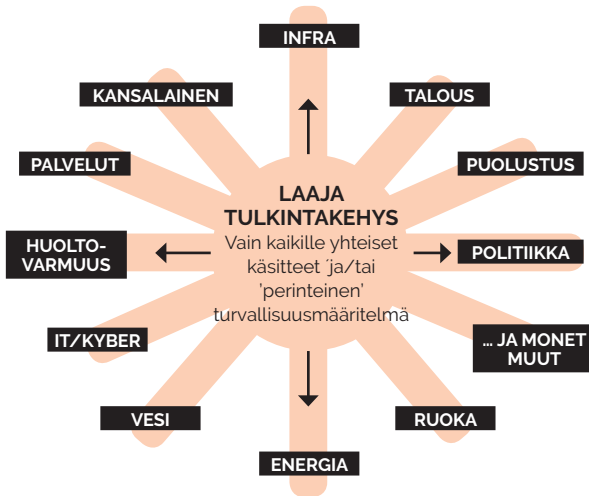
TURVALLISUUSAJATTELUN LUONNONVARAKÄÄNNE

Kokonaisturvallisuuden käsite korostaa turvallisuuden monialaista ja eri yhteiskunnan sektoreita ja toimijoita yhteentuovaa luonnetta. Tämä luonne näkyy erinomaisesti myös uudessa Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa (Turvallisuuskomitea 2017). Samalla on kuitenkin hyvä huomata, että kokonaisturvallisuus rakentuu kokonaismaanpuolustuksen pohjalle ja on perustaltaan valtiokeskeinen: kokonaisturvallisuus on siis lähtökohtaisesti suomalaisen yhteiskunnan varautumisen toimintakonsepti.

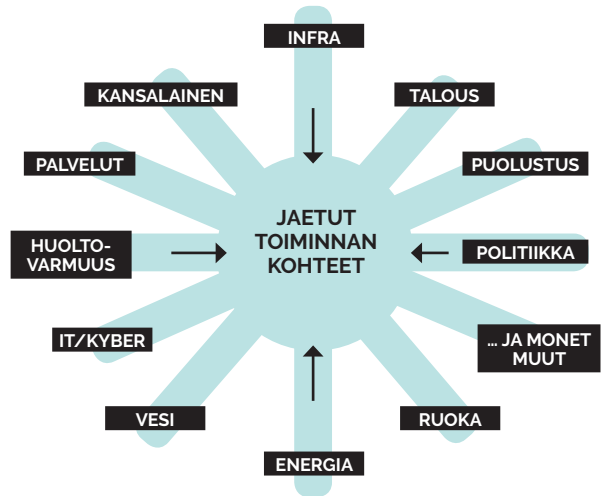
Winland-hankkeessa tehty tutkimus korostaa turvallisuuden läheistä kytköstä ympäristöön ja luonnonvaroihin. Vaikka kokonaisturvallisuuden käsite keskittyy suomalaisen yhteiskunnan toimintakyvyn ylläpitoon, ei esimerkiksi ilmastonmuutokseen liittyviä turvallisuuskysymyksiä voi rajata ainoastaan maamme rajojen sisäpuolelle. Sen sijaan tärkeä on ymmärtää luonnonvarojen hallinnan laaja aika- ja paikkaskaala: ympäristöön liittyvät turvallisuuskysymykset ovat lähes poikkeuksetta alueellisia tai jopa globaaleja ja vaativat pitkän aikajänteen toimia. Tämän vuoksi turvallisuus kytkeytyy läheisesti kestävyyskysymyksiin.

Myös turvallisuusallalla tarvitaan aiempaa monialaisempaa tutkimusyhteistyötä sekä vuoropuhelua eri “etuliite-turvallisuuksien” (sisäinen ja ulkoinen turvallisuus, kyber-, energia- ja ympäristöturvallisuus jne.) välillä. Samalla kes-

keiseksi muodostuu toimintamme etiikka: eettisten, psykologisten ja kestävyden ulottuvuuksien yhteiskehittäminen on merkityksellinen osa myös turvallisuustoimintaa.

LAAJA TULKINTAKEHYYS
Kaikki teemat ja käsitteet mukaan – myös ne, jotka ovat keskeisiä vain tietyille sektoreille / toimijoille

OMAT TOIMINNOT JA JAETUT TOIMINNAN KOHTEET
Kukin sektori ja toimija osin omillaan, osin yhdessä kolmioiden kuvaamien jaettujen toiminnan kohteiden yhdistämänä

Kokonaisturvallisuuden **KÄSITTEELLISTÄMISEN** kaksi tulkintakehystä: kehityssuunta suppeasta laajaan eli eri sektoreita ja niiden eri toimijoita huomioivaan tulkintakehykseen

Kokonaisturvallisuuden **TOIMINNALLISTAMISEN** kaksi ulottuvuutta: kehityssuunta erillisistä kohti yhteistä eli kohti jaettuja toiminnan kohteita ja niiden mahdollistamaa monitoimijaista yhteistyötä

LÄHTEET JA LISÄTIETOJA

Keskinen ym. 2017. Miten yhteiskehittää kokonaisturvallisuutta? Tieteidenvälisiä näkemyksiä Winland-hankkeesta, Tiede ja Ase, 75, 124-154.

Pirinen ym. 2017. An Approach to Resilience and Learning: Accommodation of Unexpected Shifts. Proceedings of the World Congress on Engineering, Science and Technology, Phuket, pp. 1-11, (ACM, The World Academy of Science & Technology Best Paper Award).

Rautio ym. 2018. Enhancing Technical Resilience of Critical Infrastructure with Additive Manufacturing. The Annual NOFOMA Conference, 705-720.

Salonen ym. 2017. Erillisyydestä yhteyksien tunnistamiseen. Kasvatus 48(5), 489-494.

OTA YHTEYTTÄ

Juha Mäkinen
juha.makinen@mil.fi

Arto O. Salonen
arto.salonen@uef.fi

Rauno Pirinen
rauno.pirinen@laurea.fi

Johanna Anttonen
johanna.anttonen@migri.fi